

เทศน์อบรมฆราวาส ณ สวนแสงธรรม
วันที่ ๑๙ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๔๖ [เช้า]

อย่าเที่ยวติดหนี้

เมื่อวานนี้ทั้งวันดอลลาร์เราได้ ๖,๑๕๑ ดอลลาร์ ทองคำได้ ๑ กิโล ๔๑ บาท ๘๔ สตางค์ ทองคำที่ได้หลังจากมอบแล้วได้ ๔๑ กิโล ๔๑ บาท ๑ สตางค์ ดอลลาร์ได้ ๖๕, ๒๒๗ ดอลลาร์ รวมแล้วนะ นี่เราได้ถึง ๔๐ กิโลแล้ว แต่ก่อนทองคำเราที่หลอมไม่ทัน เราเก็บเอาไว้ ๓๑ กิโล ตอนที่มอบ เรามีเหลือทองคำอยู่ ๓๑ กิโล เพราะหลอมไม่ทัน ก็เลยเก็บไว้ ทีนี้ก็ได้เพิ่มอีก รวมแล้วเวลานี้มันเป็น ๔๑ กิโล ๔๑ บาท ๑ สตางค์

วันนี้ก็ดูว่าตอนบ่าย ๔ โมงมีเทศน์ เราก็จะออกจากนี้ไปประมาณบ่าย ๓ โมง เทศน์สอนคนตาบอด ตั้งแต่คนตาบอดสอนไม่ได้เรื่อง ยังจะไปกล้าหาญสอนคนตาบอด มันพิลึก ไอ้หลวงตานี่นะ นี่ฟังว่าจะไปสอนคนตาบอด ตั้งแต่คนตาบอดเต็มศาลา มันก็ไม่ได้เห็นได้เรื่องได้ราว จะไปอาญาอะไรสอนคนตาบอด เรียกว่าสอนคนเป็นก็ไม่ได้เรื่อง จะไปสอนคนตายอีกมันได้เรื่องอะไร ไอ้ พิลึกวะ

ศีลธรรมเวลานี้โลกไม่ค่อยเหลือแล้วแลกันนะ จึงมีแต่ฟืนแต่ไฟ ไปที่ไหนร้อนกัน ทุกแห่งทุกหน เราผู้แนะนำสั่งสอนเลยออกจะแตกนะ ทั้ง ๆ ที่เราไม่มีเรื่องอะไร ชำระสะสางให้บรรดาลูกศิษย์ลูกหาประชาชนทั้งหลาย เราก็หนักพอวันหนึ่ง ๆ แล้วมันโดดไปหาที่เป็นฟืนเป็นไฟมาเผาตัวเอง เผาครอบครัวเหี้ยมเรื่อน นี่ละศีลธรรมไปที่ไหนจะเป็นยาพิษ ๆ เข้าไปนะ แต่โลกชอบมากเชียว เพราะฉะนั้นความเดือดร้อน ความทุกข์ทั้งหลายจึงไม่ห่างไกลจากโลกเลย ติดพันกันตลอด เพราะพวกนี้รักชอบในแนวทางที่เป็นไปเพื่อความเสียหาย ศีลธรรมมีอยู่ ท่านก็สอนอยู่ แต่มันไม่ค่อยสนใจ ไปสนใจตั้งแต่เรื่องไม่เป็นศีลเป็นธรรม เรื่องเป็นฟืนเป็นไฟ เดือดร้อน

ศีลธรรมอยู่ที่ไหนเย็นไปหมด เราพูดเฉพาะผู้ที่มุ่งหน้ามุ่งตาต่อการปฏิบัติในธรรมทั้งหลาย เช่น พระท่านมาจากทุกแห่งทุกหนทั่วประเทศไทย เรายกตัวอย่างเช่นวัดป่าบ้านตาดเรา มีทุกภาคนะ ไม่เคยขาดพระ ภาคต่าง ๆ ประจำอยู่นั้นหมด การเลี้ยงดูก็คือธรรมเลี้ยงดู ปกครองกันด้วยธรรม เลี้ยงดูด้วยธรรม ดุดำวักกล่าวมีแต่พวกบ้านันว่าครูบาอาจารย์ดูอย่างนั้นอย่างนี้ ทีนี้พระที่เข้าไปอยู่ในวัดนั้นท่านไม่มีหูหรือ ไม่มีหัวใจหรือ ก็ไม่ค่อยเห็นได้ยินว่าเราดู หรือขอเราเพื่อชานาบพระก็ไม่รู้นะ อยู่ด้วยกันเป็นอวัยวะเดียวกัน เรียบตลอด ใครพูดผิดถูกประการใดยอมรับ ๆ เหตุผล ๆ ไม่มีถือกันเลย เพราะคำถือถือถือสา ถือผิดถือถูกโดยหาเหตุผลไม่ได้ นี่คือฟืนคือไฟของกิเลสมันจ่อเข้าไป

ถ้าเป็นธรรมแล้วเป็นน้ำดับไฟ จะเสียงแผดมาก็ตาม น้ำสาตลงที่เดียวดับพริบเลย คือความผิดพลาดมันจะผิดแบบไหนมากก็ตาม ถ้ามียาแก้แล้วดับพริบ นี่น้ำดับไฟ ท่านปกครองกันด้วยความเป็นธรรม ที่ไปอยู่ที่นั่นมีทุกประเภท ทุกฐานะ ตลอดความรู้วิชา มีทุกประเภท เพราะมีทั้งเมืองนอกเมืองนา แต่พูดถึงเรื่องความรู้ความฉลาดในเครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ นี่เต็มอยู่ในวัดป่าบ้านตาด พวกฝรั่งมังค่า คนนี้เก่งทางนี้ คนนี้เก่งทางนี้ ๆ แต่ทำไมท่านถึงหันเข้ามาหาอรรถาธรรม คิดดูซินะ

แล้วฐานะก็เหมือนกัน สูง ต่ำ มีสับปนกันอยู่นั้น ไม่เคยเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ พวกฐานะสูง ต่ำ ความรู้ความฉลาดอะไร มุ่งหน้าต่อธรรมอย่างเดียว ๆ เพราะธรรมสุดยอดแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างไม่มีอะไรเกินธรรม เมื่ออยู่ด้วยกันด้วยความเป็นธรรมแล้ว อยู่เป็นสุขด้วยกันหมดเลย เราผู้ปกครองเราก็ปกครองโดยธรรม ผืนธรรมไปไม่ได้ จะไม่มีการผืนธรรมเลย จะเสียงแผดอยู่ก็ตามนะ ถ้ามีเหตุผลเข้ามาจับบีบได้ความ ควรยอมรับแล้วยอมรับทันทีเลย นี่เราจะพูดให้พี่น้องทั้งหลายฟังนะ พอพูดอย่างนี้มันไปสัมผัสในวัดเรา มีเณรองค์หนึ่งอยู่ในวัด เดียวนี้มันโตแล้วละเณรองค์นั้น มันบวช มันสึกไปแล้ว โตแล้ว มันก็เป็นลูกพระอยู่ในวัดตลอดนั่นแหละ

เรานึกว่าได้เวลา ตอนนั้นเราเขียนหนังสืออยู่ กุฎีหลังนั้นไม่ใช่หลังนั้นะ หลังกระต๊อบ เราเขียนหนังสือ นาฬิกาที่วางไว้ กำหนดบายสี่โมงเย็นปิดกวาดทั่ววัด เพราะต่างองค์ต่างมีนาฬิกา ไม่มีเครื่องสัญญาณ เช่น ระฆังตีให้สัญญาณทำนั้นทำนี้ สำหรับวัดป่าบ้านตาดไม่มี ต่างคนต่างดูนาฬิกา เอนาฬิกาเป็นเครื่องกำหนดเลย ที่นี้เราก็เขียนหนังสือ แล้วมองดูนาฬิกา มองดูเข็มผิดไปละซิ ดูเหมือนตั้ง ๔ โมง ๒๐ ความเข้าใจเจ้าของนะ โธ่ นี่มัน ๔ โมง ๒๐ ปุ๊บปั๊บลงเลยเชียว เพราะแต่ก่อนการปิดกวาดลานวัดดีไม่ดีพระสูเราไม่ได้ การปิดกวาดทุกสิ่งทุกอย่างคล่องตัวตลอดเวลา ก็ฟังมาทั้งเอาตอนนั้นแหละ

พอเข้าใจว่าได้เวลา มาดูที่ไหนได้ มันก็ได้เวลาเป้งพอดี ดูเหมือนบาย ๔ โมงกับ ๒๐ นาที แต่เราดูเข็มมันผิดไป เราเข้าใจผิด โดดลงไปก็ปิดกวาด กวาดออกไปศาลาเลย ไปก็เห็นเณรหนึ่ง แกเฝ้าศาลาอยู่ พอไป เณร ๆ ดุใหญ่ นะ พระวัดนี้มันตายกันหมดแล้วหรือ ใครจะไปกุสลาใคร มันตายกันทั้งวัดแล้วหรือ นี่ถึงเวล่ำเวลาทำไมไม่เห็นมาปิดกวาดกัน พระเณรตายกันทั้งวัด แล้วใครจะมากุสลากันวะ เณรมันคงรำคาญมันอยู่ศาลา เห็นเรากวาดที่ของเราออกไปหมดแล้ว กวาดหน้าวัดไปละซิ เณรก็ต่อม ๆ ออกมา

จ่อใส่เณร ตอนนั้นกำลังเป็นไฟ พระเณรไปไหนกันหมด นี่พระมันตายกันหมดวัดแล้วหรือ ใครจะมากุสลาใคร ถึงเวลาปิดกวาดแล้วก็ได้ประกาศให้ทราบกันทั่วถึง

แล้ว ไม่ใช่เรื่องละเอียดอะไร บ่าย ๔ โมงปิดกวาด แล้ววันนี้ทำไมพระเณรไม่เห็นสักองค์เดียว ดุเสียด้วยนะ เปรี้ยง ๆ เณรมั่นคงรำคาญ เวลานี้หน้าฬิกาฟังได้ บ่าย ๓ โมง ๒๐ นาที ว่างั้นนะ หือ หยุดทันทีนะ เณรก็ยก้อกว่าเวลานี้หน้าฬิกาฟังได้บ่าย ๓ โมง ๒๐ นาที พอว่างั้นนะ เอาหยุด เณรไม่ได้ ๆ ไปบอกพระให้หมด เดี่ยวจะเป็นบักกันทั้งวัด บอกพระเล็กเดี๋ยวนี้ เราจะไปชำระบ้ำของเรา พุดอย่างนี้ ปูบปับไปเลย เห็นไหมเป็นไฟอยู่นั้น เข้าใจผิดต่างหาก ดูกี้ดู เข้าใจว่าทางนั้นผิด พอทางนั้นถูก เราเป็นคนผิด เราก็บอกหยุดอย่ามาปิดกวาด มันจะเป็นบักกันทั้งวัด เราจะไปชำระบ้ำของเรา ปูบแล้วก็ไปเลย

นั่นเห็นไหมเหตุผล เณรมั่นคงอดหัวเราะไม่ได้ มันคงจะเล่าให้พระทั้งหลายฟัง หลวงตามาอะไรอยู่ที่นี่ มาเป็นไฟอยู่ที่นี่ แล้วกลับไปอย่างโดยด่วน ที่พูดนี้คือเอาหลักความถูกต้องตั้งงามเป็นธรรม มาสอนกันอบรมกัน ใครผิดใครถูกต้องยอมรับทันที เช่นอย่างตะกี้ี้เราดูเณรแปลกไปหมด ถึงขนาดที่ว่าพระตายกันทั้งวัดแล้วเหอ ใครจะมากุสลา ใครเมื่อพระตายกันหมดทั้งวัด ถ้าไม่ตายถึงเวลาทำไมไม่มาปิดกวาด แล้วการปิดกวาดไม่ใช่เรื่องละเอียดอะไร เรื่องหยาบ ๆ จำเป็นอะไรจะต้องได้บอกกัน พอเณรบอกเท่านั้นละ ดูแล้วเราผิด แก่ทันทีเลย ไม่ว่าจะอยู่กับใครก็ตาม ไม่ว่าจะผู้ใหญ่ผู้น้อยความถูกต้องเป็นใหญ่สุด ต้องเคารพความถูกต้องตั้งงามทุกอย่าง แล้วอยู่กันได้เป็นผาสุก

ใครอย่าเอาอำนาจบาตรหลวง เอาความรู้วิชาป่า ๆ ถื่อน ๆ อวดเมฆมาใช้กับสังคม หรือผู้ใดก็ตามในทางที่ผิด สิ่งเหล่านั้นจะไม่เป็นประโยชน์อะไรเลย ยังจะทำให้เจ้าของเสียอีก ถ้าดำเนินในทางที่ถูก ความรู้วิชา ฐานะสูงต่ำจะถูกหมด ตัวเจ้าของพาให้ถูก การอยู่ปกครองด้วยกัน ก็เป็นอย่างงั้น พระท่านอยู่ด้วยกันเหมือนอวัยวะเดียวกัน ไม่มีอะไรกันเลยคือคอยฟังแต่เหตุผลถูกต้องตั้งงาม ใครผิดยอมรับกันทันที ผิดยอมรับทันที ผืนไม้ได้ ผืนก็เท่ากับผืนตัวเองและทำลายเพื่อนฝูง ทำลายอรรถธรรม

ผู้เช่นนั้นอย่างน้อยต้องเรียกมาตักเตือน มากกว่านั้นดูไล่ขับออกจากวัด กลายเป็นเนื้อร้ายแล้ว อยู่ในวัดไม่ได้ พระเณรที่มีคุณค่ามีราคามากมาย ซึ่งเป็นเหมือนกับเนื้อดีจะเสียหายไปหมด ต้องตัดเนื้อร้ายนี้ออก เป็นอย่างงั้นนะ ถ้าสอนไม่ได้เป็นอย่างงั้น สอนได้ก็สอน เพราะครูอาจารย์ก็เป็นผู้แนะนำสั่งสอน ลูกศิษย์มาก็เพื่อศึกษา ต้องสอนกัน เมื่อสอนได้ก็สอนกันอย่างงั้น ถ้าสอนไม่ได้แล้วก็อย่างว่า เมื่อเป็นอย่างงั้นต่างองค์ต่างก็ต้องมุ่งธรรมเป็นกฎเป็นเกณฑ์ อยู่ด้วยกันเป็นผาสุกทั้งนั้น

พี่น้องทั้งหลายก็เหมือนกัน เราอยู่ร่วมกันนี้คือชาติไทยทั้งชาติ ขอให้เล็งความเห็นอกเห็นใจกันทุกคน ๆ ก่อนอื่น หากจะมีเหตุมีการณ์อะไรเกิดขึ้นให้มองดูหัวใจเรา หัวใจเขาด้วยกันทุกคน แล้วหัวใจแต่ละดวงมีความรับผิดชอบในตัวเองทุกคน

อย่าว่าความ อย่าแสดงอารมณ์ขึ้นก่อนเหตุก่อนผลที่ถูกต้องดีงาม ที่มันว่าความเป็นเรื่องของกิเลส อยากให้ได้อย่างใจ ทำคนอื่นผู้ใดให้เสียหายไปได้ ตลอดการงานเสียหายได้ทั้งนั้น ถ้าเป็นอารมณ์ของกิเลสมันไม่ค่อยฟังเหตุฟังผลนะ จะเอาแต่ความต้องการ เอาแต่ตามใจเจ้าของ เรียกว่ากิเลสเสียมากต่อมาก

ถ้าเรื่องของธรรมมันจะอยากแค่นั้นก็ต้องฟังเหตุฟังผลเสียก่อน เมื่อเหตุผลยังไม่ลงตัวอยากทำอะไรก็ไม่ให้ทำ หรืออยากชวาก็ไม่ให้กิน เมื่อเหตุผลยังไม่พอ นี้เรียกว่าธรรม เราปกครองตัวของเราอย่างนี้ ทุกคนจะค่อยเป็นคนดีไปด้วยกันทุกคน เราอย่าเอาความอยากซึ่งเป็นนิสัยของกิเลสมาใช้โดยถ่ายเดียว โดยไม่คำนึงถึงอรรถถึงธรรมอะไรเลย แล้วจะเสียคนไปมากนะ เราต้องฟังเสียงอรรถเสียงธรรม เสียงพระพุทธเจ้า เสียงศาสนาเป็นเสียงที่เลิศเลอ ความถูกต้องดีงามในฝ่ายเหตุที่แนะนำสั่งสอนสัตว์โลก ก็ถูกต้องแล้ว ผลคือทำโลกให้เย็นเมื่อปฏิบัติตามธรรมที่ท่านสอนไว้แล้ว นั่นก็เลิศไปอีกชั้นหนึ่ง ๆ

ให้พากันพยายาม อย่าปล่อยเนื้อปล่อยตัวจนเกินไปนะ เรามีหลักพุทธศาสนา ซึ่งเป็นธรรมที่เลิศเลอมาปกครองให้เรา ควรจะได้หลักพุทธศาสนาไปปฏิบัติในครอบครัวเหี้ยมเรื่อนของตน และตัวเอง อย่าฝ่าฝืนโดยถ่ายเดียว ต้องฟังเสียงก่อน ทุกอย่างฟัง ไม่ฟังไม่ได้ คนเราจะดีเพราะการฝึก ไม่ใช่ดีเพราะถูกลู่ถูกิ้ง ความถูกลู่ถูกิ้งเป็นเรื่องของกิเลสหาเหตุผลไม่ได้ ความมีอรรถมีธรรม ดำเนินไปตามธรรมนี้ถูกต้องดีงามที่นี้เรื่องความอยาก อยากทำ อยากไป อยากมา อยากอยู่ อยากกิน อยากอะไรก็ตามจะฟังเสียงธรรม ถ้าธรรมยังไม่เห็นสมควรแล้วต้องฟังตลอด ถ้าธรรมสมควรแล้วเปิดโล่งไปเลย แล้วดีไปเรื่อย ๆ

ให้พากันจำเอานะ อย่าเห็นแต่ความอยาก ความทะเยอทะยานอย่างเดียว พากันให้เสียมากต่อมากนะ แล้วคิดดูซิ เราหาเงินหาทอง หาข้าวหาของ วันหนึ่ง ๆ ตั้งแต่ตื่นนอน ทุกคนหาด้วยกันทุกคน แม้แต่เด็กก็หา แล้วเป็นยังไงรายได้รายมี มันควรจะได้ท่วมเมฆแล้วนะ เพราะต่างคนต่างหา ไม่มีใครต่างคนต่างตั้งหน้าทำลายสมบัติและตัวเองนะ และต่างคนต่างหา ต่างคนต่างทะนุถนอมและบำรุง ผลได้มามันมีแต่ความเสีย ๆ แล้วก็ผิดหวัง ๆ นี้เพราะการดำเนินตามกิเลสที่ไม่มีเหตุมีผลอะไรเลยนะ

ถ้ากิเลสพาเดิน อย่างเราหาเงินหาทอง หาเท่าไรหากี่เหมือนกับเราโยนเชื้อไฟเข้าสู่ไฟ โยนเข้าไปปั๊บเปลวไฟแสดงจรดเมฆ ๆ หมดเชื้อไฟไม่มีเหลือ เราหามาให้ความอยาก ความทะเยอทะยาน คือกิเลสซึ่งเป็นเหมือนไฟ หากมาให้มันเท่าไรก็ไม่พอ ๆ ตายไปด้วยความไม่พอ เพราะอำนาจของกิเลสหลอกหลวงนั้นแหละ ให้จำเอานะ ถ้าเรามีเหตุมีผลประกันตัวแล้ว วันหนึ่งเราหาเงินได้ขนาดไหน ควรจะมีการเก็บรักษากันได้

เท่านั้น ๆ แล้วเวลาจำเป็นก็นำสมบัติเหล่านี้ที่เราเก็บไว้โดยมีเหตุผลนี้ออกไปใช้ก็เป็นประโยชน์ต่อไป

ถ้าเราใช้แบบสุรุ่ยสุร่ายมีเท่าไรไม่พอ หามาเท่าไรก็ไม่พอ ให้พากันจำคำนี้ให้ดีนะ ทุกคนตื่นนอนขึ้นมาหาทั้งนั้นแหละ แต่เวลาจะได้มันไม่ค่อยได้ ดีไม่ดีไปกว้านเอาหนี้เอาสินเข้ามาพันคอเจ้าของเข้าอีก ติดหนี้ติดสินพะรุงพะรัง มันตีเทรอ พระพุทธเจ้าท่านก็แสดงไว้แล้วว่า การติดหนี้ติดสินนี้เป็นความทุกข์มากในโลก และการไม่ติดหนี้ติดสินนี้เป็นความสุขมาก มีสองอย่าง เพราะฉะนั้น เราจะอดอยากขาดแคลนอะไรให้พยายามระมัดระวังอย่าไปเที่ยวติดหนี้ติดสินคนนั้นคนนี่ จะก่อความทะเลาะวิวาทต่อกัน เมื่อติดหนี้เขาแล้ว เขาก็ต้องหวังเราไปใช้หนี้เขาแหละ นี่เราก็ไม่ให้เขา เขาก็มาทวงทวงเข้า ๆ ก็เกิดทะเลาะเบาะแว้ง ดีไม่ดีฆ่ากันได้ จงกรรมจงเวรกันไว้

นี่การติดหนี้ของเล็กน้อยเมื่อไร ที่ว่าอยู่ที่ไหนมันหยิบง่าย มันหยิบเอา ๆ ยืมเท่านั้นหน่อย ยืมเท่านั้นหน่อย มันชินต่อนิสัย เมื่อชินต่อนิสัยแล้วคนนี่มองดูหนี้เต็มตัวไปที่ไหนมีแต่คนทวงหนี้ล้อมหน้าล้อมหลัง มันดูได้ไหม นี่คือชินต่อนิสัยนะ ที่แรกมันก็ไม่ติด พอติดทีหนึ่งแล้วที่สองติดใจเรื่อยเข้าไป เลยเป็นนิสัยติดหนี้ ไม่ได้ติดหนี้คนนั้นคนนี่ไม่ได้ หยิบปั๊บ ๆ คือมือถึงก่อน ยืมหน่อย ๆ คว้ามมาแล้ว ๆ แล้วสุดท้ายก็ติดหนี้ติดสินพะรุงพะรัง เพราะการจับจ่ายของเจ้าของไม่พอกับความอยาก เพราะฉะนั้นจึงบังคับความอยากเอาไว้ ไม่ควรติดอย่าติด อดก็ให้ออดไป จะเป็นอะไรไป

การติดหนี้ติดสินเป็นทุกข์มาก และเป็นโทษมากกว่าความอดความทน อันนี้ยังดีกว่านะ ให้พากันระมัดระวัง การติดหนี้ติดสินไม่จำเป็นอย่าไปติด มีมากมีน้อยเราก็ถูกละใช้ไปตามกำลังของเรา เกิดมาท้องพ่อท้องแม่มีเศษสมบัติเงินทองข้าวของกองเท่าภูเขากองอยู่ในท้องแม่คนไหนมีไหม ก็เกิดมาจากท้องแม่เหมือนกันหมดนั้นแหละ เกิดมาแล้วพ่อแม่พาตะเกียกตะกายหาอยู่หากิน ใครอยู่ที่ไหนพ่อแม่อยู่ที่นั่น ก็พาหาอยู่หากิน พ่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องไปวันหนึ่ง ๆ นี่เป็นความผาสุกยิ่งกว่าคนที่ติดที่ดิน หาเหตุหาผลไม่ได้ กูหนี้ยืมสิน ได้อะไรมาไม่พอ ๆ พวกนั้นเป็นกองทุกข์มากนะ ให้พากันระมัดระวังให้ดี

ในธรรมท่านก็แสดง เวลาพระจะไปบวชท่านไล่ตรงนี้ก่อนนะ พอจะไปบวชอนโณสี ท่านไม่มีหนี้สินติดตัวเทรอ ถาขนาดที่จะบวช ถ้าภาษาของเราท่านมีหนี้สินติดตัวไหม ถ้าบอกว่าไม่มียอมให้บวช ถ้ามีหนี้สินแล้วไล่ไม่ให้บวช ทุกวันนี้ก็มี นี่ละพระพุทธเจ้าตำหนิเอา มาก คนไม่บริสุทธิ์ ติดหนี้ติดสินเขาไปบวชเป็นประโยชน์อะไร ท่านจึงสอนหรือบังคับ ในกฎกติกาก่อนบวชมีข้อนี้เป็นสำคัญ ถ้ามถึงเรื่องนี้เรื่องสิน

เสียก่อน เมื่อไม่มีหนี้มีสินยอมให้บวช จะเป็นคนมีคณจน พระพุทธเจ้าไม่ทรงตำหนิ แต่
ถ้าการติดหนี้ตำหนิทันที ไม่เป็นของดี เราควรยึดมาเป็นคติตัวอย่างของพวกเรา

วันหนึ่ง ๆ ขอให้พยายามระมัดระวังตัวบ้างนะ อย่าปล่อยเนื้อปล่อยตัวจนชินต่อนิสัย
เปิดโล่งตลอดเวลา บ้านของเราบางบ้านก็มีกำแพง บางบ้านก็มีรั้วลวดหนังลวด
หนาม มีเป็นธรรมดา มีแต่รั้วบ้านรั้วเรือน ไร่รั้วความประพฤติตัวเองของเรา รั้วที่จะ
ล้อมกระเปาะของเรา เปิดอ้า ๆ ได้มาเท่าไรไหลหมด พวกนี้พวกไม่มีรั้วการเก็บรักษา
การทะนุถนอม การพิถีพิถันในสมบัติเงินทองไม่มี มีแต่รั้วบ้าน รั้วกระเปาะเจ้าของไม่มี
จิตใจรั้ว เสียหมด พวกนี้จำเอา

วันนี้พูดเพียงเท่านั้นแหละ พูดไปพูดมาก็เหนื่อย วันไหนก็พูดตั้งแต่เรื่องช่วยชาติ
ๆ วันนั้นก็เอาช่วยชาติแบบนี้แหละ พวกนี้พวกติดหนี้ติดสิน พวกพระรุงพระรัง ไล่เบี้ยพวก
นี้ก่อน เมื่อพวกนี้หาหนี้หาสินไปใช้เขาแล้วก็จะเอาเงินมาเข้าคลังหลวง ไปหาเงินมาเข้า
คลังหลวงนะ พอ ให้พร

ชมการถ่ายทอดสดพระธรรมเทศนาของหลวงตาทุกวัน
ได้ที่ www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th